

ניצחון של אור

עלון השבת

ישיבת
ירושלים
לצעדי

כיתה קטנה אבל גדולה מחזור מיט

בס"ד ♦ שבת קודש פרשת נצבים - ראש השנה ♦ כ"ח אלול תשע"ב ♦ עלון מספר 4

זמני השבת - שעון קיץ

מוצ"ש	הד"נ	ירושלים
19:21	18:10	תל אביב
19:22	18:26	באר שבע
19:22	18:25	

הפטרה: - ישעיה פרק ס"א - שוש אשיש

העלון יוצא לעילוי נשמת יוסף בן מכליף ז"ל ת.נ.צ.ב.ה.

"לקח טוב נתתי לכם" - הרב ישראל אשחר

"אתם נצבים היום כלכם לפני ה' אלהיכם ראשיכם שבטיכם זקניכם ושטריכם כל איש ישראל. טפכם נשיכם וגרך אשר בקרב מחניך מחטב עציך עד שאב מימך. לעברך בברית ה' אלהיך ובאלתו אשר ה' אלהיך כרת עמך היום". בפתיחת ספר דברים, בשעה שבני ישראל נקהלים בערבות מואב לשמוע את דברי משה רבינו, נאמר "אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל". משה פותח בתוכחות כלפי בני ישראל ומונה את שמות המקומות שבהם הכעיסו את ה'. מדוע התורה משתמשת בלשון "כל ישראל". רש"י מסביר שאלו היה מוכיח מקצת מבני העם, היו אותם אלו שלא היו בקהל באותה שעה אומרים, אתם הייתם שומעים מבן עמרם ולא השבתם לטענותיו. אילו היינו אנו נמצאים שם היינו משיבים לטענותיו. לפיכך כינס את כולם ואמר להם, הרי כולכם כאן וכל מי שיש לו תשובה להשיב כלפי תוכחתי, ישיב. בשעה שמשה מזכיר את מעמד הר סיני בפר' ואתחנן הוא פונה אל "כל ישראל". משמיע על החוקים והמשפטים אשר יש ללומדם ולשמור עשייתם ואומר "ה' אלהינו כרת עמנו ברית בחרב". חלוקים המפרשים ביניהם מה טיבה של ברית זו. אולם בעל אור החיים הקדוש מפרש שעד עתה היה משה מדבר עם האנשים. וכשרצה לומר עשרת הדברות הקדים לקרוא גם לנשים והטף למעמד הר סיני. וההוכחה לכך כאומרו כל ישראל. בפרשתנו, פר' ניצבים, פונה משה אל כל בעלי השררה שבעם ישראל כדי לכרות ברית עם ה', החל מהחשוב שבהם והעומד בראש ועד לשואבי המים וחוטבי העצים, אלו הכנענים שבאו אל משה כדי להתגייר. הוא פונה אל הילדים, הנשים ואל כל איש ישראל. לא זו בלבד אלא כריתת הברית נעשית אף עם הדורות העתידים להיות "... ואת אשר איננו פה עמנו היום". מה ראה משה לפרט כל-כך בזיהוי פרטיו של עם ישראל, הלא יכול היה בנקל לפנות אל העם בשם כולל כפי שפנה עד היום במאורעות השונים. מסביר בעל הכלי יקר על התורה שהברית הזו, המזכרת בפרשת ניצבים, היא ברית שניה שבאה עתה תחת הברית הראשונה שנכרתה במעמד הר סיני. הברית הראשונה נתקלקלה בעקבות חטא העגל. מדוע מעשה העגל ביטל את הברית הראשונה. למרות הברית הכרותה בחורב בין עם ישראל לבין הקב"ה התברר בעקבות מעשה העגל שבני ישראל אינם ערבים זה בעד זה. הם לא נכנסו לברית על דעת שהם מחוייבים בערבות הדדית. על-כן, כל איש הישר בעיניו עשה. ובאה עשייתו של העגל לבטא את העדר המחוייבות וביטל העגל למפרע את הברית הראשונה. על-כן, במעמד זה ניצבים כל פרטי העם [כדרך שנאמר בסיני ויתיצבו בתחתית ההר, מעיר בעל הטורים], להביאם במסורת ברית של ערבות. כדרך הלוויים והמלוויים. כי כאשר לווה אדם כסף מחבירו, המלווה מתנה מתן ההלוואה בהצטרפות אדם נוסף ללווה. אדם זה ערב למלווה שאם הלווה לא יחזיר הלוואתו ביום הפרעון יוכל המלווה לפרוע את החוב מהערב. הערב בראותו את הלווה מפזר את ממונו ואינו דואג להחזיר את ההלוואה אשר נטל ניגש ללווה כדי להוכיחו, פן יצטרך לשלם עבורו ובמקומו. כך הקדים ראשי העם לבאים אחריהם, לפי שכל החשוב מחבירו אשמת החבר תלויה בו כי הגדול יותר עליו לדאוג למעשי חבירו כאילו הוא עשאו. כך מסורת הערבות פורטת את האחריות המוטלת החל מראשי העם וכלה באחרון שואבי המים. מלך נכנס לדין קודם לציבור כי בידו לחוש את מצב האומה ופרטיה ובידו שבט ומחוקק להשליט את מלכותו בארץ. והוא מתפקידו להשיב רבים מעון ולחזק ידיו רפות בתורה וברכים כושלות באמונה. וכך אמרו חז"ל שבערב ראש השנה הגדולים יוצאים לקראתו תחילה ואחר-כך הבינונים. וביום הכיפורים כל ישראל. תלמידים יקרים, מי יתן וכל אחד ואחד מכם יראה עצמו ערב לחבירו. נוטל אחריות בראשונה מתוך דאגה ליחיד ולחבורה. ובשעה שחינו ניכר למטה בידוע שנתפרסם חינו למעלה. יתן ה' לכם את אוצרו הטוב וימלא את משאלות לבכם לטובה, אתם ובני משפחותיכם. לתתכם עליון על כל הגויים אשר עשה, לתהילה ולשם ולתפארת ולהיותכם עם קדוש לה' אלהינו. שנה טובה וכתובה וחתומה טובה.

למשפחת כיתה ט/3 שלוחה ברכת שנה טובה וחתומה טובה

"שמע בני מוסר אביך"

"ראה נתתי לפניכם היום את החיים ואת הטוב..." (ל, טו)
מדוע הפסוק מדגיש את המילה היום, לכאורה המילה היום מיותרת?

מסביר הרב משה פיינשטיין בספרו "דרש משה" שהתורה באה ללמד אותנו שבכל יום ויום צריך כל אדם לבחור מחדש בין החיים והטוב לבין המוות והרע. גם אם עד היום האדם בחר בדרך הרע, אל לו להתייאש. עליו להתחזק ולדעת שיכול הוא החל מהיום לבחור בטוב. מצד שני, גם אם עד היום הוא בחר בטוב, עליו לדעת להישמר כי אין ערובה שהוא ימשיך בדרכו אלא עליו לחזור ולבחור גם היום בדרך הטוב.

כל כך מתאים מסר זה לחודש הרחמים והסליחות שאנו נמצאים בו. צריך להתחזק בכדי לבחור בטוב. אך האם זה אפשרי? כמה פסוקים לפני כן כתוב (ל, ו) "ומל ה' אלוקיך א'ת ל'בבך ו'את ל'לב זרעך לטובה..." ראשי תיבות אלול. בחודש זה יש סיוע מיוחד למי שרוצה לבחור בטוב. הקב"ה מל את ערלת הלב ומקל עלינו לבחור בטוב. עלינו לרצות לבחור בטוב ונזכה לחיים. שבת שלום ושנה טובה ומבורכת

מאיר, אבא של שי אל שמואל קמחי

"ואל תטוש תורת אמך" -

"אתם מצבים היום כולכם לפני ה'" - פרשת ניצבים נקראת תמיד בשבת לפני ראש השנה, וחז"ל נתנו בזה סימן "קומו ותקעו" שפרושו, לעולם תקראו פרשת ניצבים קודם ראש השנה. ואין זה מקרה כי בפרשה זו מדובר הרבה על התשובה כמו שכתוב "ושבת עד ה' אלוקיך ושמעת בקולו" "ומל ה' את לבבך ואת לבב זרעך" ועוד פסוקים שמתאימים בדיוק לפני יום הדין שבו נאמר: "שכל באי עולם עוברים לפניו כבני מרוץ". ע"כ פרשה זו נקראת בדיוק לפני ראש השנה. נמצאים אנו בימים בודדים לפני ראש השנה ובסופו של חודש אלול, ויש לנו לשאול, מדוע שנת הלימודים בכל מוסדות הישיבות מתחילה דווקא בראש חודש אלול? הרי מן המתאים ביותר היה לסיים את שנת הלימודים באלול ולהתחיל את שנת הלימודים החדשה יחד עם תחילתה של השנה העברית בתשרי שזה הזמן המתאים ביותר לתחילת שנת לימודים חדשה. והתשובה לכך: כי כל דבר חשוב הן ברוחניות והן בגשמיות צריך הכנה מראש בצורה מסודרת כך היא השנה החדשה כ"כ חשובה! שיש להתכונן לה חודש מראש וההכנה הטובה ביותר היא כמובן בלימוד התורה, בתפילה בין כותלי הישיבה. יהי רצון שנזכה כולנו לשנה טובה ומבורכת לכתובה וחתומה טובה! בברכת שבת שלום עליזה חדד אמא של יוסף

חידות בהלכות שבת עפ"י הספר "פניני הלכה"

1. ממתית החלה האפשרות לתיקון עולם? (סעיף ב)
2. מדוע אם ישראל לא יקבלו עליהם את התורה העולם יחזור לתוהו ובוהו? (סעיף ב)
3. במה התמקדה האנושות באלפיים השנים הראשונות לקיומה? (סעיף ג)
4. מה היה הקו המנחה של התנהלות העולם באותן אלפיים שנה? (סעיף ג)
5. האם היו אנשים שניהלו את חייהם באופן מוסרי באותו אלפיים שנה? (סעיף ג)

"שמירת הלשון"

הלכות לשון הרע, כלל א, סעיף ה'
אין הבדל בסיפור לשון הרע בין אם סיפר מעצמו, ובין עמד עליו חבירו ושכנע אותו לספר עד שסיפר לו, בכל מקרה אסור. ואפילו אם אביו או רבו שחייב במוראם ביקשו שיספר להם ענין מסוים, והוא יודע שבתוך העניין מעורב לשון הרע, או אפילו רק אבק לשון הרע, אסור לו לשמוע להם.

מאורות הפרשה

ונתן ה' אלוקיך את כל האלות האלה על אויביך ועל שונאיך אשר רדפוך (ל, ז).
לכאורה תיבות "אשר רדפוך" מיותרות והיה לו לומר "אשר הצירו לך" או כדומה ומדוע נקט רק "אשר רדפוך".
לכאורה לא היה מקום לענוש את האומות על שמצירין את ישראל כי יכולים לומר שמכוונים לשם שמים לעשות שליחות הקב"ה בגלל שישאל אינם מקיימים את התורה. אך ידוע שלדבר עבירה האדם מתאוה מאד ועושה בזריזות ואם אינו יכול להשיג בקלות, רודף אחריה להשיגה כי היצר הרע מסייע לו, אך דבר מצוה אין היצר הרע מניחו לעשות כל כך בזריזות וכל שכן לרדוף אחרי המצוה. ואם האומות רודפין אחרי ישראל להרע להם, ואף שאינם מסורים בידם הם רודפים אחריהם להרע להם, מוכח שלא היו מכוונים לשם מצוה, רק לעבירה, שאם היו מכוונים לדבר מצוה אין להם לרדוף אחריהם כי אין זה מדרך המצוה. (אמרי שפר - מהרש"ק)

העלון יוצא לעילוי נשמת בחורי הישיבה שנרצחו ערב ר"ח אדר ב' תשס"ח הי"ד

הסיפור לשבת

בעיר קוז'ניץ והסביבה היה ידוע אדם בשם גנשר המתנצר. עוד שנים רבות לפני שהחלה מלחמת העולם השנייה והשוואה, המיר גנשר את דתו והתערה היטב בקהלה הנוצרית בסביבתו. הוא התקדם, נעשה פוליטיקאי מפרסם, ואף הגיע למעמד מכבד, ונעשה ראש העיר. היתה זו תופעה חריגה ביותר, כי פולין של אותם ימים שגאה יהודים ולא נתנה להם בדרך כלל להתקדם ולקבל תפקידים, אך פנראה שהתנצרותו של האיש והעבדה שהתנכר לעמו, הם ששכנעו את הנוצרים שהוא הפך לאחד משלהם. למרות זאת, הנוצרים לא לנמרי קבלוהו, והרבו ללעג לו ולהזכיר לו את מוצאו היהודי. גם היהודים ברחו ממנו, כדי שלא להסתכל בפניו של אותו רשע.

בימי השואה האזימה, בראש השנה שנת תש"ג (1942), העלה באש בית הכנסת של העיר קוז'ניץ. למחרת הובאו בכח נשים יהודיות לשטף את הרצפות בבנין המרפזי של מפקדת הגרמנים, וביניהן גם אני. כמאה נשים עבדנו ושרנו "שפך חמתך על הגויים". לפתע פתאום שמעתי צעקות, מבטי הפנה לכיוון הצעקה, ונבהלתי למראה עיני. מולי עמד ראש העיר לשעבר, גנשר המתנצר, ומסביבו פצשרים גרמנים שהכוחו עד זב דם.

"אתה יהודי או לא?", צרחו. הוא ספג מכות קשות ופניו התעקמו, אך עמד בקומה זקופה ולא ענה. המפקד הלקהו בעצמו, אך ללא הועיל. הוא לא הוציא הגה מפיו, ושפתיו נותרו סגורות היטב.

המפקד רמו, אחד מהרשעים רץ, והוציא מפח האשפה ספר תורה שגנשאר מהריסות בית הכנסת היהודי. הוא הדליק עציס ונתלקחה מדורכה. ואז הושיט המפקד את ספר התורה לגנשר, וצוה: "זרק את זה למדורכה, ותנצל!". סוף סוף שבר גנשר את שתיקתו. הוא קם ואמר בקול רם: "לא אעשה זאת! לא אשרף את ספר התורה. את זה אהבתי. כן! כן! הנני יהודי! אתם יכולים להמיתני. אין דבר, לא אכפת לי. עכשיו הוקל לי. כל הזמן לא נכלתי לגלות את יהדותי, כי התנצרותי. אך סבלתי, סבלתי כל הזמן. תמיד בנפשי נשארתי יהודי, ואהבתי את אחי אהבה עזה. שקר עשיתי בנפשי, ורק עתה יכל אני לומר בברור ובגאונה: יהודי אני וכזה אשאר! תודה רבה לכם מרצחים!".

מפת אגרוף חזקה, שהוטחה הישר לאמצע הפנים, הפסיקה את דבריו. פניו של גנשר החוירו, והוא צנח על האדמה ללא הכרה. הרשעים השתגעו מפעס. הם הכו והכו את גופו החבול של האמלל, עד שגנראה שנפח את נשמתו. אחר כך ברשעתם זרקו את גופו למדורכה שהוכנה לשרפת ספר התורה. הבגדים נשלחו לאשתי, והיה פתוי עליהם בלעג - "מתנה"...

לאחר זמן נתגלה שבידי אשתו היה שמור פתק. על הפתק היה כתוב: "התנצרותי כי רציתי פסוף. פעמים רבות קללתי צעד זה. הדבר העקרי שגורם לי להתחרט, למרות הפסוף והזנה המדמה - הוא 'ארסא דינקותא', דברי התורה שלמדתי מימי יהדותי. מחשבה אחת מלנה אותי כל הזמן, ואיני יכל להשתחרר ממנה: בטפשות מנעתי את עצמי מלקיות כיהודי! הלנאי שלפחות למוד התורה שלי בגלדותי יכפר לי על החטא הזה, ויעזר לי למות כיהודי..."

ואכן, מת גנשר כיהודי. הוא זכה גם לקדש את השם במותו, והפך לספור מופת של גבורה יהודית.

הודעות ועדכונים

הבנים יוצאים לחופשה עד
לאחר צום גדליה

חזרה ללימודים יום חמישי ד'
תשרי בשעה 08:30

הורים יקרים השתתפותכם
בפורום חשובה מאוד. נשמח
לראותכם פעילים יותר.

שיעורים קבועים בפ"ש ובמוסר
מועלים לאתר כל שבוע בימי
חמישי. האזנה נעימה.

דבריהם הם זכרונם - הרב מרדכי אליהו זצ"ל

שאלה: האם מותר בימות החול להגביר את קול החזן על ידי רמקול.

תשובה: בגמרא במסכת סוכה (נא,ב) מובא המעשה שבאלכסנדריה של מצרים היה עומד חזן הכנסת על בימה של עץ והסודרין בידו, וכיון שהגיע לענות אמן, הלה מניף בסודר וכל העם עונים אמן. ועיין בתוספות שם (נב,א) ד"ה "וכיון שהגיע", ותוספות בברכות מז,א ד"ה "אמן יתומה", ובש"ע סימן קכד סעיף ה. אולם עיין באחרונים, משנ"ב שם ס"ק לג וכף-החיים שם ס"ק מז.

לפיכך, אם כשהש"ץ מתפלל אין קולו נשמע בכל בית הכנסת אלא רק על ידי הרמקול, זה נקרא אמן יתומה, ואסור. אבל אם נשמע קולו בכל בית הכנסת, ורק רוצים להגביר קולו על ידי הרמקול - מותר.

"זכרנו לחיים ... וכתבנו בספר החיים"

מראש השנה עד יום הכיפורים אנו אומרים בתפילה "זכרנו לחיים מלך חפץ בחיים וכתבנו בספר החיים למענך אלוקים חיים".

מבאר החתם סופר כי אנו רוצים שהקב"ה יקבל תפילותינו בזכות התשובה שלנו ושלא יצטרך הקב"ה להעתר לנו בבחינת מה שאומר ה' "למעני למעני אעשה". אבל כשירצה הקב"ה לעשות "למענינו" - בזכות מעשינו, אזי ירבה הקטרוג של השטן. לכן אנו מבקשים שבאמת נזכה לישועה בזכות עצמנו אבל בכדי שלא יהיה קטרוג יכתב בספר שעושה זאת הקב"ה למענו, ואז יסתם פי שטן. והנה ידוע שעיקר קבלת התשובה היא בגלל שהקב"ה חפץ בחיים ולא במיתת הרשעים, לכן יעתר לבקשתנו.

וזהו פירוש התפילה "זכרנו לחיים" - על ידי תשובה, כיון שאתה "מלך חפץ בחיים" ולא במות המת, אבל בכל זאת "וכתבנו בספר החיים למענך" - שיהיה כתוב בספר שאתה עושה זאת "למענך" - ולא למעננו, בכדי לסתום פי שטן כידוע.

ובקדושת לוי מבאר שהנה אם אחד רוצה לתת מתנה לחברו ואין שום מונע בעדו אזי מספיק שמזכיר בפיו שיתן לו את המתנה, כי בודאי גם ימסרנו לו. מה שאין כן כשיש דברים שמונעים את נתינת המתנה לא מספיק הדיבור, אלא צריך שיכתב בספר, שזהו כחוק ולא יעבור.

וזהו כוונת "זכרנו לחיים מלך חפץ בחיים" שלפי המדה של "מלך חפץ בחיים" מספיק, שיהיה זכירה לבד, אבל בכל זאת "וכתבנו בספר החיים למענך אלקים" שאם יהיה בחינת "אלקים" שמורה על מידת הדין: אז צריך גם כתיבה בספר, ואז יסוגו המקטרגים אחור, כיון שכבר נחקק בספר לחיים.

על דרך המשל

סיפר הגאון רבי משה רוזנשטיין זצ"ל, משגיח דישיבת לומז'ה. פעם נסע רבי משה ברכבת, ופגש בחסיד מודז'יץ, שסיפר לו מעשה מרבו הקדוש. חסיד אחד נכנס אל הרבי ממודז'יץ זצ"ל, וביקש עצה בדבר פרנסתו. דחאו הרבי מפניו, באמרו: "אינני מתעסק בהבלי עולם הזה". ויהי אך יצוא יצא החסיד, נכנס חסיד שני, ושוחח עם הרבי כשעתים - ורק בעניני פרנסה. חזר החסיד הראשון אל הרבי, ושאלו מדוע לא רצה לשוחח איתו בענינים אלו, ואילו עם חברו טייל הרבי בארוכה בעסקי פרנסה? אמשול לך משל", ענה הרבי, "נכנס עגלון לחנות, בה מוכרים כל מיני סחורות יקרות, וביקש שימכרו לו מעט שמן לשמן את גלגלי העגלה. מיהר בעל החנות וסילקו משם: "אינני סוחר שמן לעגלות", זעק. לא נשאר העגלון חייב, ותמה: "מדוע לקונה שלפני נתת שמן לצורך העגלה?" הסביר לו בעל החנות: הקונה שלפניך רכש סחורה יקרה, עליה הרווחתי סכום נכבד, לכן נתתי לו גם שמן לצורך גלגליו - לא כן אתה, שמבקש רק שמן, ולכן עלי להודיעך כי אינני מוכר שמן גלגלים. הפטיר הרבי ממודז'יץ, לאותו חסיד: פלוגי שואל תמיד בעצתי, בעניני חינוך הבנים, בקביעות עיתים לתורה, ושאר עניני עבודת ה'. לפיכך, כשבא פעם להתיעץ בעניני פרנסה, הקדשתי לו מזמני לשוחח איתו, לפי שאי אפשר לחנך בנים ולעבוד את ה' בלי פרנסה בהרחבה - לא כן אתה, שבאת רק עבור פרנסה, בחינת "שמן לגלגלים", לכן גיליתי לך שאינני "סוחר של שמן"! כן הדבר ברוחניות - סיים רבי משה המשגיח, אדם הקובע עיתים לתורה, מקיים את המצוות, ועושה נחת ליוצרו, ובראש השנה מבקש הוא את צרכיו הגשמיים, נותן לו הקדוש ברוך הוא משאלות ליבו, בכדי יוכל לעבוד את ה' - אבל מי שמבקש רק פרנסה, ושוכח את העיקר, ידוע ידע שאין הקדוש ברוך הוא סוחר של פרנסות!!!

שנה טובה - כתיבה וחתימה טובה - בכללות עם ישראל אמן